

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ивелина Аспарухова Йорданова-Василева, д.м.

Катедра по Дерматология, Венерология и Алергология,
Медицински Университет, Плевен,

Относно: дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор“, професионално направление: 7.1. Медицина, научна специалност: „Дерматология и венерология“

Автор: асистент д-р Клементина Димитрова Господинова

Форма на докторантурата: на свободна подготовка

Катедра: Дерматология, Венерология и Алергология, ФМ, МУ Плевен

Тема: ”Проучване на контактната алергия в естетичната практика“

Научен ръководител: Доц. д-р Жана Стоянова Казанджиева, д.м.

Избрана съм за вътрешен член на научното жури със Заповед № 2359/29.09.2020 г. на Ректора на МУ- Плевен, за изготвяне на ”Становище” по дисертационния труд на д-р Клементина Димитрова Господинова. Във връзка с горепосоченото, предоставената ми бе следната документация - дисертационния труд, автореферат на дисертационния труд, отпечатани научни публикации и всички научни материали, справки и документи, свързани с научния труд от докторанта д-р Клементина Господинова. Дисертационният труд съдържа 125 страници, онагледен е с 37 таблици и 40 фигури, книгописът от 197 източници от които 13 на кирилица и 184 на латиница, 5 приложения.

Контактната алергия е често срещана и засяга около 25% от населението в Европа. Публикуваните в периодичната литература данни за професионалните алергодерматози в различните страни и географски региони са твърде разнородни, поради различия в степента на индустриализация, съвременните технологии, миграцията на населението, културните традиции и битови навици на населението. Проучванията върху честотата на професионалния контактен дерматит сред заетите в сферата на естетичните услуги – фризьори, маникюристи, козметици и др. са обобщено актуални в съвременното общество, поради създаването на нови стандарти в сферата на естетиката с цел налагане на специфична човешка визия и излъчване в началото на 21 век. Публикациите свързани с професионално обусловената контактна алергия при фризьори и маникюристи са единични. Ето защо темата на дисертационния труд е актуална и дисертабилна.

Целта е формулирана конкретно, ясно и точно. За нейното изпълнение са поставени 6 задачи, които произлизат от целта на проучването и позволяват да бъдат направени достоверни изводи. Обект на изследването са 354 лица от мъжки и женски пол, за 10 годишен период /2009 г. - 2018 г./ от регионите Плевен и Русе. При всички пациенти за целите на анализа е попълван регистрационен фиш, валиден на територията на цялата страна. Съобразена е връзката с професионалната среда и анамнезата за извършени козметични процедури. Проучена е клиничко-морфологичната характеристика на алергичния контактен дерматит при лицата с различна степен на

засягане на кожата. Снета е анамнеза, свързана с данни за свръхчувствителност към храни, медикаменти, детергенти. Съобразена е личната и фамилна обремененост за atopичен дерматит или други прояви на atopия при изследваните индивиди. Всички те са тествани със стандартната серия алергени S-1000. Обособена е подгрупа от 85 лица /34 маникюристи, 35 фризьора и 16 техни клиента/ които са тествани освен с европейската стандартна серия S-1000, също и със специализираните серии H-1000 /за фризьори/ и /мет/акрилатна MN-1000 /за маникюристи/. Получените за регионите Плевен и Русе данни, са сравнявани с любезно предоставени от секция „Дерматоалергология“ към Българско Дерматологично Дружество данни за установени, чрез позитивни епикутанни тестове, контактни алергии, при 1732 лица в страната. Сред използваните в дисертационния труд, методи за обективна оценка на резултатите от проучването, от особена важност е включването за първи път в България, на т.нар. MOAHLA Index, въведен от немската дерматологична школа за нуждите на популационни и мултицентрови проучвания, който определя тенденциите във възрастополовата и клинична характеристика, свързани с контактната алергия, както и критериите на Toby Mathias за определяне на професионално свързана контактна алергия. Последните подчертават значението на професионалната среда, връзката във времето между професионалната експозиция и началото на контактния дерматит, позитивните patch тестове към конкретни за работното място алергени, както и подобрението на дерматита след извеждане от професионалната среда. Използваните в дисертацията статистически методи отговарят изцяло на изискванията за такъв труд - IBM SPSS Statistics 23.0.0 и Statgraphics Plus for Windows и EXCEL. Резултатите са описани чрез таблици, графики и числови величини. Оценката на статистическата достоверност в проучваните групи се осъществява посредством стойността на “p”, като за значими се приемат разликите при ниво на значимост $p < 0.05$. Резултатите от проведеното проучване са онагледени с подходящи таблици и фигури. Д-р Господинова логично анализира особеностите в честотата, тежестта и локализацията на кожните ефлоресценции при тестваните индивиди, спрямо наличието или липсата на специфичен обрив, тяхната професия, лична и фамилна обремененост за atopия. Намира се, че при 32,4% от обследваните 173 индивида с една или повече положителни реакции при епикутанното кожно тестване, липсва клиника на atopичен или алергичен контактен дерматит и че тези лица, независимо от тяхната професионална среда, са предимно здрави, без оплаквания. В групата на алергичните кожни болести, най-висок е относителния дял на пациентите с екзема на ръцете /36,9%/, следвани от тези с екзема на лицето /15 %/ и екзема на краката /10 %/, като Atopичен дерматит се наблюдава в 9,8 % от случаите. Анализирана е връзката между позитивните лица и професионалната им среда. Прави впечатление високият процент позитивни реакции сред работещите в сферата на естетиката - 78,5% - всички с екзема на ръцете и на лицето. Сред установените общо 259 положителни реакции към 25 от изследваните 30 алергена от стандартната епикутанна серия, с най-висока честота са Nickel, Cobalt, PPD, Potassium dichromate, Peru balsam и Textile dye mix. Контактната свръхчувствителност към Nickel се среща в 24,5% от всички 354 изследвани лица и представлява 34,7% от положителните реакции, следвана от тази за Cobalt, PPD, Potassium dichromate, Peru balsam и Textile dye. Резултатите за региона Плевен-Русе,

сравнени с тези за страната, са сходни. Проучването на контактната свръхчувствителност в сферата на естетичната практика обхваща 190 лица с положителни реакции, обособени в две групи, група А - неработещи и представители на различни професии и група В - фризьори, маникюристи, козметици, гримьори и др. Възрастовото разпределение показва, че в група А, екземата на горните крайници е с по-висока честота във възрастта над 40 г., докато в група В превалят лицата под 40 г. Изчислението на индекса MOAHIFA при сравнението между групите А и В показва закономерности, които отговарят на данни публикувани в научната литература, а именно, че в сферата на естетичната практика /за фризьори и маникюристи/ работят предимно жени в млада възраст, при които рискът от професионален контактен дерматит засягащ най-вече дланите, пръстите на ръцете и ноктите значително надвишава този сред общата популация на боледуващите от алергичен контактен дерматит. В групата на фризьори, маникюристи и техните клиенти, най-висок е относителния дял на засегнатите от алергичен контактен дерматит, фризьори под 40 годишна възраст /77%/ като тези с професионален стаж до 5 години са 57%. Най-висока е честота на контактния дерматит на горните крайници /68%/, следван от дерматита на лицето и ръцете /26%/. 34% от пациентите са с давност на заболяването до 3 години, като с продължителността на трудовия стаж намалява броят на сенсibiliзираните индивиди / $p=0.005$ /. Консортният контактен дерматит, описан от дисертанта и нейният научен ръководител, е интересна клинична форма на алергичния и фотоалергичен контактен дерматит. Сред 5-те топ-алергени, причиняващи контактни алергии, в групата на маникюристите и техните клиенти, най-висок е относителния дял на 2-HPMA /86%/ и EGDMA /82%/.

Направените 7 извода съответстват на резултатите и обхващат в цялостен аспект научната разработка. Приемам изброените от д-р Господинова оригинални, научно-теоретични, научно-практически и приложни приноси. Те са с оригинален характер за България. По темата на дисертационния труд Д-р Господинова представя 5 научни публикации в национални списания, от които едно на английски език, има 8 участия в национални и международни научни форуми.

В заключение: Дисертационния труд показва, че д-р Климентина Господинова притежава теоретични знания и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. По своята тема дисертационния труд е последовател на разработките в Българската дерматологична школа, заемаща достойно място в световната научна периодика с клинично-епидемиологични изследвания в областта на контактната алергия на кожата, вкл. и в сферата на естетиката. Той отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Плевен. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за труда на д-р Климентина Димитрова Господинова и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Дерматология и венерология“.

06 Октомври 2020 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Ивелина Йорданова д.м.